

2. lekce – Vznik, teorie a praxe
jednoho konkrétního lingvistického
projektu:

Valenční lexikon českých sloves Vallex

Jak vypadá valenční slovník?

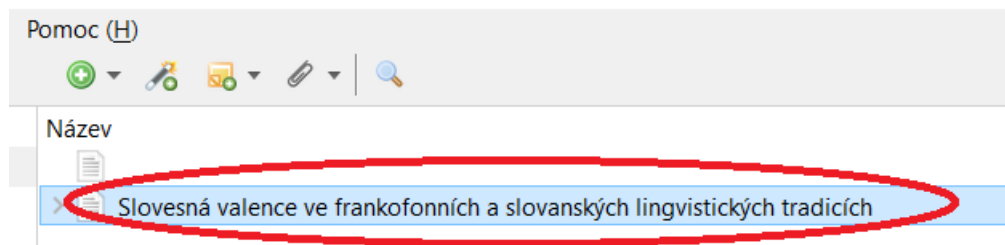
- Přečtěte si začátek článku (od str. 285 do str. 288 včetně)

Pognan, P. Slovesná valence ve frankofonních a slovanských lingvistických tradicích. *Prace Filologiczne*. 2018, č. 72, s. 285-299.

Přístup k .pdf verzi článku už máte přes Zotero

Jak se dostat k PDF článku přes Zotero

1. Klikněte 2x na název článku v programu Zotero

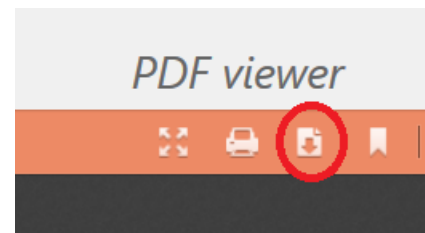
2. Otevírá se shrnutí zdroje, najděte a klikněte na „Content File-PDF“

Journal: [Prace Filologiczne](#)

- **Issue Year:** 2018
- **Issue No:** 72
- **Page Range:** 285-299
- **Page Count:** 15
- **Language:** Czech
- [Content File-PDF](#)

[Back to list](#)

3. Po případné identifikaci se dostanete k online verzi článku. Uložte ji kliknutím na tlačítku „Download“

úkoly této lekce

- úkoly napište do Wordu nebo do podobného programu

1. úkol: Odpovězte vlastními slovy

- Jak vznikl termín valence?
- Co je valence z lingvistického pohledu?
- Co znamenají termíny „aktant“ a „volné doplnění“?
- Jaká byla role Funkčního generativního popisu?
- V čem se rozlišuje Vallex od Tesnièreové teorie?
- Jáké přednosti má strukturu slovníku Vallex?

Jak najít Vallex

- Najdete ho na stránkách

<http://ufal.mff.cuni.cz/vallex/3.0>

- Hledejte sloveso „dělat“ a klikněte na „dělat (si)“

Jak funguje Vallex?

- Příklad slovesa „dělat, dělávat“ ve svém 1. významu: „pracovat, provádět, věnovat se něčemu“.

① limit dělat^{impf}, dělávat^{iter}
pracovat; provádět; věnovat se něčemu

frame ACT₁^{obl} PAT₄^{obl} MANN^{typ} BEN_{3,pro+4}^{typ}

example dělal to, co měl dělat, pořádně; dělal svou práci rychle; dělal test / zkoušky; dělat film / divadlo / noviny

Číslo 1 znamená, že je to první, v podstatě hlavní význam slovesa. Sledují ještě další

①

limit dělat^{impf}, dělávat^{iter}

pracovat; provádět; věnovat se něčemu

frame ACT₁^{obl} PAT₄^{obl} MANN^{typ} BEN_{3,pro+4}^{typ}

example dělal to, co měl dělat, pořádně; dělal svou práci rychle; dělal test / zkoušky; dělat film / divadlo / noviny

- Vedle infinitivu sloves je označen vid (tady imperfektivní, iterativní). Iterativní slovesa se běžně považují za imperfektivní, zde je však důraz na opakující se děj.
- Pod infinitivy je definice slovesa
- „frame“ neboli „rámeček“ je návod k použití slovesa v tom významu
- Pod rámečkem jsou ještě ilustrující příklady

Jak interpretovat valenční rámec?

ACT₁^{obl} PAT₄^{obl} MANN^{typ} BEN_{3,pro+4}^{typ}

- Máme tady 2 aktanty: ACT a PAT
- ACT znamená „aktor, konatel“
- PAT znamená „patients“
- číslo označuje pád. AKT₁ znamená, že je aktor v nominativu. Jde o podmět.
- PAT₄ znamená, že je patients v akuzativu. Jde o předmět
- „obl“ znamená, že jsou tyto aktanty obligatorní, tj. povinné.
- To fakticky znamená, že sloveso „dělat“ je vždy vázaný s podmětem (i když občas není vyjádřen) a předmětem

Jak interpretovat valenční rámec?

ACT₁^{obl} PAT₄^{obl} MANN^{typ} BEN_{3,pro+4}^{typ}

- Máme tady 2 volná doplnění, MANN a BEN
- MANN znamená „způsob“ (z angličtiny manner)
- BEN znamená „benefaktor“. Benefaktor může být vyjádřen v dativu nebo pomocí předložky „pro + akuzativ“
- Označené jsou za „typ“, tj. typické. To znamená, že nejsou povinné, ale že typicky jdou se slovesem dělat, jako v příkladu „dělal to pořádně“ (pořádně je způsob, jak to dělal).
- Lze pravděpodobně vázat jiné typy doplnění se slovesem dělat v tom významu, ale bylo posouzeno, že to už nepatří typickému rámci tohoto slovesa, tj. typickému použití.

2. úkol: Jak funguje Vallex?

- Přečtěte si návod na stránkách (hlavně 3. část)
<http://ufal.mff.cuni.cz/vallex/3.0/guide.html>
- Hledejte tato slovesa, kopírujte rámce do souboru a říkejte svými slovy, co tyto rámce znamenají:
 - srovnat se
 - důvěřovat
 - jít (3 první významy)

Hledání sloves podle typu (class)

- Lze vyhledat slovesa jinými způsoby. Klikněte na „class“ a pak na „motion“ (pohyb), abyste měli přístup ke slovesům pohybu

vallex 3.0

[DATA](#) | [GRAMMAR](#) | [GUIDE](#) | [THEORY](#) | [ABOUT](#)

[functors](#) | [forms](#) | [control](#) | [alternation](#) | [class](#) | [others](#) | [advanced search](#)

[appoint verb](#) | [cause motion](#) | [combining](#) | [communication](#) | [contact](#) | [emission](#) | [exchange](#) | [expansion](#) | [extent](#) | [change](#) | [intervention](#) | [location](#)
| [mental action](#) | [modal verb](#) | [motion](#) | [perception](#) | [phase of action](#) | [phase verb](#) | [providing](#) | [psych verb](#) | [social interaction](#) | [transport](#)

3. úkol: Slovesa pohybu

- Vyberte si 3 předponová slovesa pohybu a komentujte rámec jejich 1. významu podobně jako v 2. úkolu
- 1. sloveso PŘEDPONA-jít(/cházet)
- 2. sloveso PŘEDPONA-jet(/jíždět)
- 3. sloveso PŘEDPONA-letět(/létat)

4. úkol. Hledání podle funktoru

vallex 3.0

DATA | GRAMMAR | GUIDE | THEORY | ABOUT

functors forms | control | alternation | class | others | [advanced search](#)

actants **free** | quasi-valency

ACMP | AIM | BEN | CAUS | COMPL | CRIT | DIR | DIR1 | **DIR2** | DIR3 | DPHR | EXT | HER | LOC | MANN | MEANS | RCMP | REG | SUBS | TFHL | TFRWH
| THL | TOWH | TSIN | TTILL | TWHEN

- Hledejte slovesa, které mají ve svém typickém rámci volné doplnění DIR2
- Vyberte si 2 slovesa, přidejte je a komentujte rámec jejich 1. významu podobně jako v 2. a 3. úkolu.

Ještě pár otázek

- Jste už dříve použili valenční slovník? Fungoval jinak než Vallex?
- Máte pocit, že je to pro vás užitečné? V čem? Uvítaly byste valenční slovník typu Vallex v jiném jazyce? (který?)
- Myslíte si podobně jako v článku v úvodu té lekce, že je ten slovník jednoduchý k použití?

- Tento úkol pošlete ve formátu mojeJméno-druhalekce.doc(/.odt...) na adrese gregoire.labbe@ff.cuni.cz nejpozději do 29.04.2020 včetně.
- Neváhejte se ptát v případě, že máte otázku!